

БЕЛАРУСКАЯ ГРЭКА-КАТАЛІЦКАЯ ЦАРКВА: ЭКУМЕНІЧНЫ ДЫЯЛОГ І МІЖКАНФЕСІЙНАЕ СУПРАЦЬСТАЯННЕ (1990–2000-я гг.)

АНДРЭЙ КРОТ

Анотацыя: Беларуская грэка-каталіцкая царква актыўна ўдзельнічае ў экуменічным дыялогу ў межах Беларусі і на міжнародным узроўні. Разам з тым самім беларускім грэка-католікам даводзіцца сутыкацца з негатыўным стаўленнем да іх Царквы з боку Беларускай праваслаўнай царквы Маскоўскага патрыярхата. Некаторыя прадстаўнікі яе духавенства і іерархіі беспадстаўна абвінавачваюць грэка-католікаў у парушэнні міжканфесійнага міру ў краіне.

Ключавыя словы: Беларуская грэка-каталіцкая царква, экуменізм, канфесіі.

BELARUSIAN GREEK CATHOLIC CHURCH: ECUMENICAL DIALOGUE AND INTER-RELIGIOUS CONFLICT (1990s–2000s)

Abstract: Belarusian Greek Catholic Church is actively involved in ecumenical dialogue both within Belarus and at the international level. However, Belarusian Greek Catholics themselves have to face a negative attitude towards them on the part of the Belarusian Orthodox Church of the Moscow Patriarchate. Some representatives of the Orthodox clergy and their hierarchy unreasonably accuse Greek Catholics of violation of inter-religious peace in the country.

Keywords: Belarusian Greek Catholic Church, Ecumenism, Religions.

Падпісаная ў 1596 годзе Берасцейская царкоўная унія стала адной са спробаў вяртання страчанага адзінства паміж хрысціянамі. Таму Грэка-каталіцкая (Уніяцкая) царква ставіць адной з мэтаў спрыянне еднасці паміж падзеленымі вызнаўцамі Хрыста.

1. Удзел Беларускай грэка-каталіцкай царквы ў экуменічных ініцыятывах.

Беларуская грэка-каталіцкая царква (БГКЦ), якая 25 гадоў таму адраділа сваё адкрытае душпастырскае служэнне, актыўна ўключылася ў экуменічную дзейнасць і працягвае яе па сённяшні дзень. Беларускія грэка-католікі рэгулярна ўдзельнічаюць у міжнародных, агульнабеларускіх і лакальных экуменічных сустрэчах.

Самай значнай ініцыятывай, у якой бралі ўдзел прадстаўнікі БГКЦ, была III Еўрапейская экуменічная асамблея, што праходзіла з 4 па 9 верасня 2007 года ў румынскім горадзе Сібіу. Гэты форум сабраў каля 2500 дэлегатаў розных канфесій з розных краін (Буйніч, 2007). БГКЦ на форуме прадстаўлялі святары Ігар Кандрацьеў і Андрэй Буйніч.

Як прыклад працы ў экуменічных ініцыятывах, якія маюць сталы характар, можна ўзгадаць удзел прадстаўнікоў Беларускай грэка-каталіцкай царквы ў дзейнасці міжнароднай групы “Прымірэнне ў Еўропе – місія Цэркваў ва Украіне, у Беларусі, Польшчы і Германіі”. Група аб’ядноўвае прадстаўнікоў Праваслаўнай, Пратэстанцкіх, Грэка- і Рыма-каталіцкай цэркваў з пералічаных краін. Штогод удзельнікі групы і запрошаныя госці сустракаюцца на канферэнцыі, каб абмеркаваць важныя для Цэркваў і грамадства пытанні. Напрыклад, у 2011 годзе на канферэнцыі абмяркоўвалі заданні Цэркваў перад абліччам крызісу, у 2013 – “Супольную дэкларацыю з нагоды 70-й гадавіны Вальнскай трагедыі паміж Рыма-каталіцкай і Грэка-каталіцкай цэрквамі ў Польшчы і Украіне”, у 2014 годзе – праблему смяротнага пакарання. Прадстаўнікі БГКЦ удзельнічаюць у працы гэтай групы з 1999 года, калі ў Менску адбылася сустрэча на тэму “Секулярызм і духоўнасць” (Андросік, 1999). Прысутнічалі грэка-католікі на канферэнцыях групы “Прымірэнне” ў Адэсе (2011), Ялце (2012), Варшаве (2013), Менску (2014).

Сярод беларускіх экуменічных ініцыятыў варта ўзгадаць сустрэчу, якая адбылася ў менскім касцёле Святых Сымона і Алены 20 студзеня 2007 года падчас Тыдня малітваў за еднасць хрысціян. Яе падрыхтавала Рада па справах экуменізму пры Канферэнцыі каталіцкіх біскупаў Беларусі напярэдадні міжканфесійнай сустрэчы ў Вітэнбергу (15–18 лютага 2007 года). Ад БГКЦ на менскай сустрэчы выступіў з дакладам “Царква Хрыстова ў Беларусі. На шляху да абнаўлення і еднасці” іерарманых Лявонці (Тумоўскі) (Усошын, 2007).

Важнай лакальнай экуменічнай ініцыятывай стаў удзел душпастыра і вернікаў гродзенскай грэка-каталіцкай парафіі Маці Божай Фацімскай у супольных малітвах пратэстантаў, рыма- і грэка-каталікоў. Гэтая нефармальная ініцыятыва распачалася ў лютым 2007 года, у ёй бралі ўдзел пастары Цэркваў поўнага Евангелля, Царквы хрысціян веры Евангельскай “Благадаць”, святары і вернікі грэка- і рыма-каталіцкіх парафій Гродна. Вернікі і душпастыры раз на месяц разам маліліся за свой горад, за еднасць паміж хрысціянамі, за ацаленне беларускага грамадства ад пагрозаў алкагалізму і наркаманіі і г.д.

2. Крытыка БГКЦ з боку Праваслаўнай царквы.

БГКЦ рэгулярна робіцца аб’ектам крытыкі з боку прадстаўнікоў Праваслаўнай царквы. Грэка-каталіцкую царкву часта абвінавачваюць у распальванні варожасці і дэстабілізацыі канфесійнай сітуацыі ў Беларусі.

У маі 2012 года ў газеце “Навагрудскія Епархіяльныя ведамасці” і на сайце Навагрудскай епархіі Беларускай праваслаўнай царквы Маскоўскага патрыярхата (БПЦ) з’явілася інтэрв’ю з тагачасным кіраўніком справамі Беларускага Экзархата, архібіскупам Лідскім і Навагрудскім Гурыем пад назвай “Пра ювенальную юстыцыю, якая спрыяе разбурэнню сям’і і дзяржаўнасці. Спробы адраджэння ўніяцтва ў Беларусі”. У інтэрв’ю біскуп дае рэзка негатыўную ацэнку адраджэнню БГКЦ. З’яўленне грэка-каталіцкіх парафій на Беларусі, паводле архібіскупа, адбылося “не без падтрымкі з-за мяжы”, а аб’яднанне іх у епархію прывядзе да рэзкага парушэння стабільнасці ў Беларусі, і, калі дзяржава падтрымае грэка-каталікоў, канфесійная стабільнасць, створаная пакаленнямі беларусаў, абавязкова загіне (Новогрудская Епархія, 2012). Якім чынам і чаму гэта адбудзецца, архібіскуп не тлумачыць.

У верасні 2012 года пытанне пра Грэка-каталіцкую царкву ўздымалася на пасяджэнні галоўнага кіруючага органа БПЦ – сінодзе Беларускага Экзархата. У журнале пасяджэнняў сінода ўзгадваецца пра візіт у Беларусь сакратара ватыканскай кангрэгацыі Усходніх Цэркваў і яго сустрэчы з прадстаўнікамі праваслаўнай іерархіі, глыбокую заклапочанасць і насцярожанасць якіх выклікала магчымасць стварэння на Беларусі іерархічных структур Грэка-каталіцкай царквы (Офіцыйны портал Беларускай Праваслаўнай Царквы, 2012).

У 2013 годзе ў шэрагу мясцовасцяў Гарадзенскай вобласці прадстаўнікамі праваслаўнага духавенства праводзіліся сустрэчы, прысвечаныя Грэка-каталіцкай царкве.

Такая сустрэча адбылася 30 сакавіка ў Карэлічах для работнікаў камбіната бытавога абслугоўвання насельніцтва. “Няма нічога агуль-

нага ў праваслаўных з уніятамі”, – сцвярджае аўтар артыкула на сайце Навагрудскай епархіі, прысвечанага гэтай падзеі (Новогрудская Епархія, 2013а). Падобная сустрэча ладзілася ў красавіку таго ж года на базе Ярэміцкай сярэдняй школы і Мірскага спіртзавода “з мэтай тлумачэння людзям паходжання ўніяцтва на Беларусі і яго негатыўна-разбуральнага ўплыву ў грамадстве” (Новогрудская Епархія, 2013б). На чым палягае негатыўна-разбуральны ўплыў, аўтар не тлумачыць.

Варта звярнуць увагу на той факт, што ўдзельнікі гэтых сустрэч – жыхары невялікіх населеных пунктаў, дзе няма парафій БГКЦ.

Падсумоўваючы, хацелася б адзначыць:

1. Беларуская грэка-каталіцкая царква актыўна ўдзельнічае ў дыялогу паміж прадстаўнікамі розных веравызнанняў у Беларусі і на міжнародным узроўні.

2. Асобныя прадстаўнікі БПЦ выступаюць з беспадстаўнымі абвінавачваннямі ў бок Грэка-каталіцкай царквы ў разбуральным уплыве і парушэнні канфесійнай стабільнасці.

3. Такія выказванні супярэчаць дэклараванаму ў заканадаўстве Беларусі мірнаму суіснаванню канфесій.

4. З боку кіраўніцтва БГКЦ ніякай афіцыйнай рэакцыі на гэтыя выказванні не было.

Бібліяграфія

1. “Нет ничего общего у православных с униатами”: миссионерская встреча” (2013). *Новогрудская Епархія, Беларускай Праваславнай Царквы, Московский Патриархат*, URL (доступ 14.06.2015): <http://www.eparhia.by/statja/net-nichego-obshchego-u-pravoslavnykh-s-uniatami-mission.html>.

2. “Учыцца на ошибках”: история униатства (2013). *Новогрудская Епархія, Беларускай Праваславнай Царквы, Московский Патриархат*, URL (доступу 16.06.2015): <http://www.eparhia.by/statja/uchitsja-na-oshibkakh-istorija-uniatstva.html>.

3. Андросік, Яўген (1999). “Прымірэнне ў Еўропе – місія Цэркваў”, *Царква*, 21(2): 2.

4. Буйніч, Андрэй (2007). “Сібіу: некалькі акцэнтаў III Еўрапейскай Экуменічнай Асамблеі”, *Царква*, 54(3): 8.

5. “Журналы засядання Синода Беларускага Экзархата от 3 сентября 2012 года” (2012). *Официальный портал Белорусской Православной Церкви*, URL (доступ 13.06.2015): <http://church.by/news/zhurnaly-zasedaniya-sinoda-beloruskogo-ekzarhata-ot-3-sentjabrja-2012-goda>.

6. “О ювенальной юстиции, способствующей разрушению семьи и государственности. Попытки возрождения униатства в Беларуси” (2012): *Новогрудская Епархия, Белорусская Православная Церковь, Московский Патриархат*, URL (доступ 10.06.2015): <http://www.eparhia.by/arkhierei/beseda/o-juvenalnoi-justicii-sposobstvujushchei-razrusheniju-semi.html>.

7. Усошын, Яўген (2007) “Надзея на еднасць у Еўропе” – экуменічная сустрэча ў Менску”, *Царква*, 52(1): 2.